

Çığ Projeleri

Çığlar dikkate değer düzeyde can ve mal kaybına neden olan doğal afetlerden birisidir. Ülkemizdeki dağlık alanlarda artan turizm tesisleri, HES yapıları, yollar ve enerji nakil hatları gibi faaliyetler, çığ kaynaklı can ve mal kayıpları açısından önemli sorunlar teşkil etmektedir.

Şekil 1. Çaykara-Kavlatan Mevkii HES inşaatı nedeniyle meydana gelen ve 5 kişinin ölümüyle sonuçlanan çığ olayı, 10.01.2015

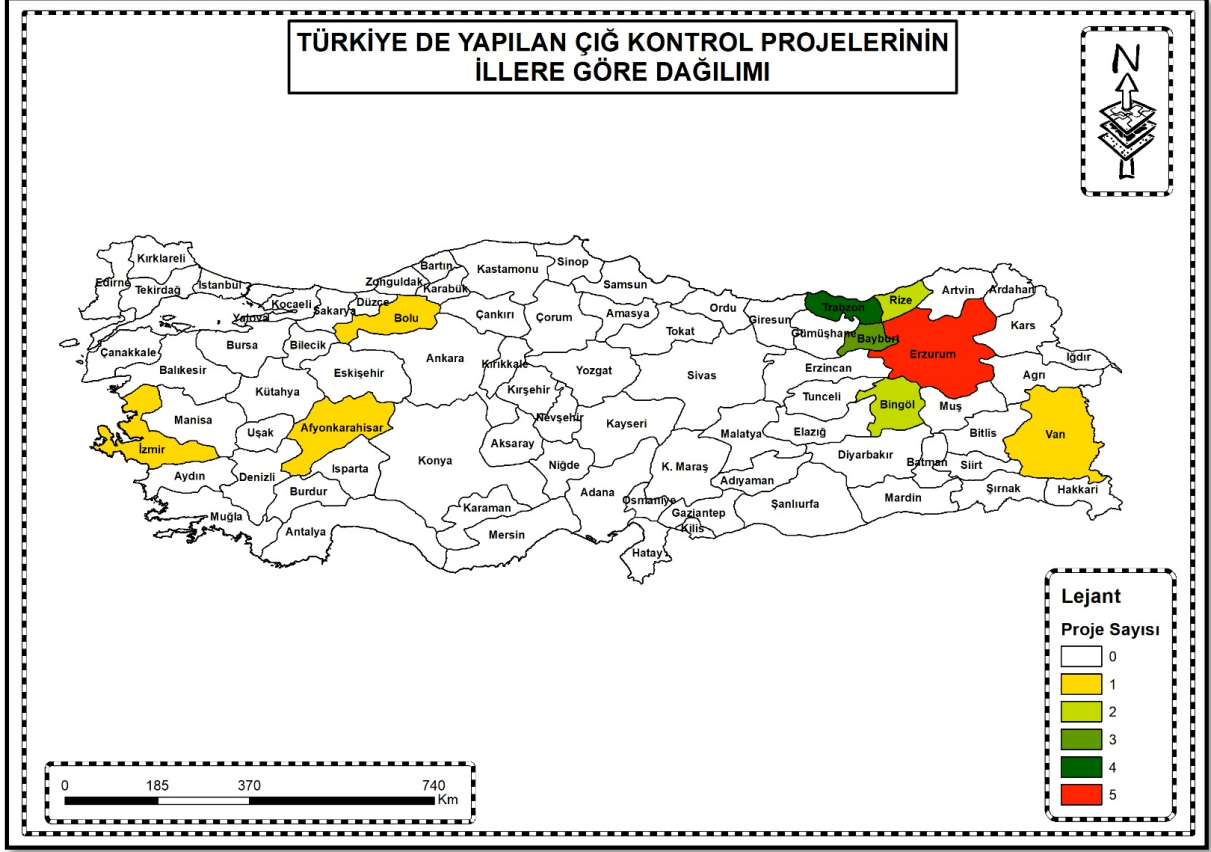
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü (ÇEMGM), kuruluş kanunundan doğan görevleri doğrultusunda, toprağın korunması ve doğal kaynakların geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Bu kapsamda, havza bütünlüğü esas alınarak çölleşme ve erozyonla mücadele, çığ, heyelan ve sel kontrolü ile entegre havza ıslahına yönelik plan ve projeleri hazırlamak, hazırlatmak, uygulamaları izlemek ve proje bazında destek sağlamakla yükümlüdür. Ayrıca, bu alanlardaki faaliyetlere ilişkin politika ve stratejiler geliştirmek, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamak Genel Müdürlüğün temel görevleri arasındadır.

ÇEMGM, sorumluluk alanına giren konularda etüt, araştırma, iş tanımı, analiz ve birim fiyat tespit çalışmaları yapmak, yaptırmak, onaylamak ve uygulama esaslarını belirlemek amacıyla kapsamlı çalışmalar gerçekleştirmektedir.

ÇEM Genel Müdürlüğü bünyesinde 2012 yılında çığ çalışmalarına başlanmış ve 2012-2024 yılları arasında toplam 95 çığ projesi tanzim edilmiştir. Bu projeler; potansiyel çığ alanlarının belirlenmesi, çığ tehlikesinin tespitine yönelik çığ tehlike değerlendirme projeleri (çığ tehlike haritaları), çığ önleme amaçlı yapısal önlemleri içeren çığ kontrol projeleri ve etkin bir çığ önleme sağlanabilmesi için bu kontrol projelerine ait uygulama çalışmalarını kapsamaktadır. Tüm bu projeler, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde yürütülmüş olup, ÇEMGM'nin bu alandaki çalışmaları, çığ riski taşıyan bölgelerde can, mal ve altyapı kayıplarını önlemeye ve etkin bir afet yönetimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Çığ Kontrol Projeleri

ÇEM Genel Müdürlüğü'nce 2012-2024 yılları arasında 20 adet çığ kontrol projesi tanzim edilmiştir. Projeler OGM, KGM, Valilik Afet İl Müdürlükleri ve yerel yönetimler ile ilişkili olarak yürütülmektedir.

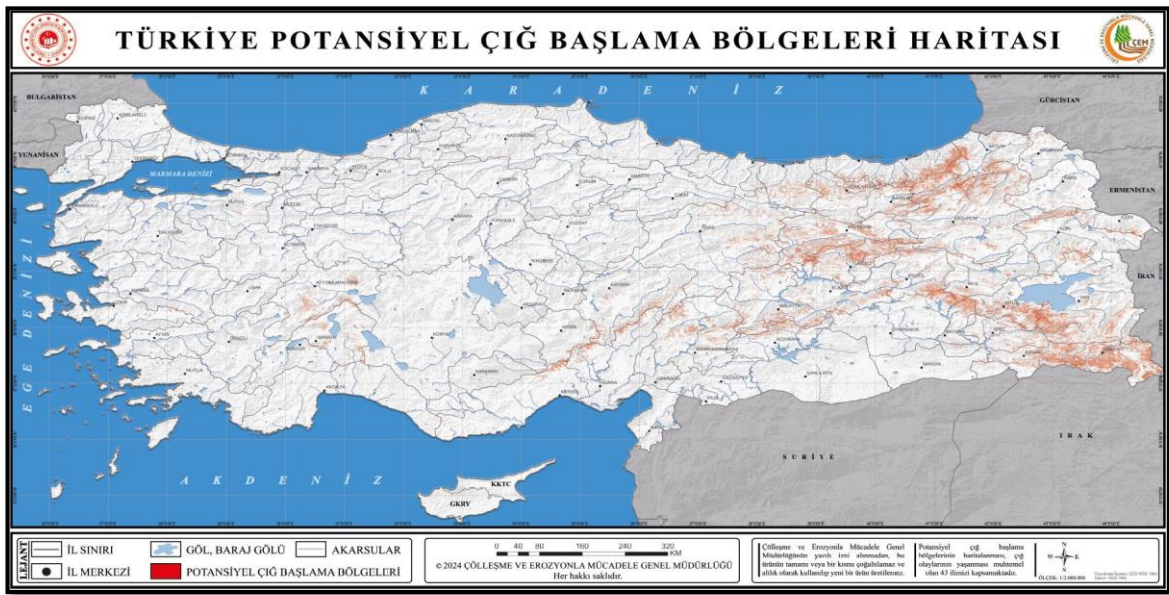
Şekil 1. ÇEM Genel Müdürlüğünce hazırlanan çığ kontrol projelerinin illere göre dağılımı

Potansiyel Çığ Başlama Bölgeleri

Genel Müdürlüğümüz, Jandarma Genel Komutanlığı ve Harita Genel Müdürlüğü arasında yapılan protokol çerçevesinde, çığ olaylarının yaşandığı veya yaşanması muhtemel olan 45 ilimizde potansiyel çığ başlama bölgelerinin haritalanması ve verilerin paylaşımı 2023 yılında tamamlanmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen sayısal veriler, aynı yıl Jandarma Genel Komutanlığı, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü (CBS) ve Harita Genel Müdürlüğü'ne teslim edilmiştir.

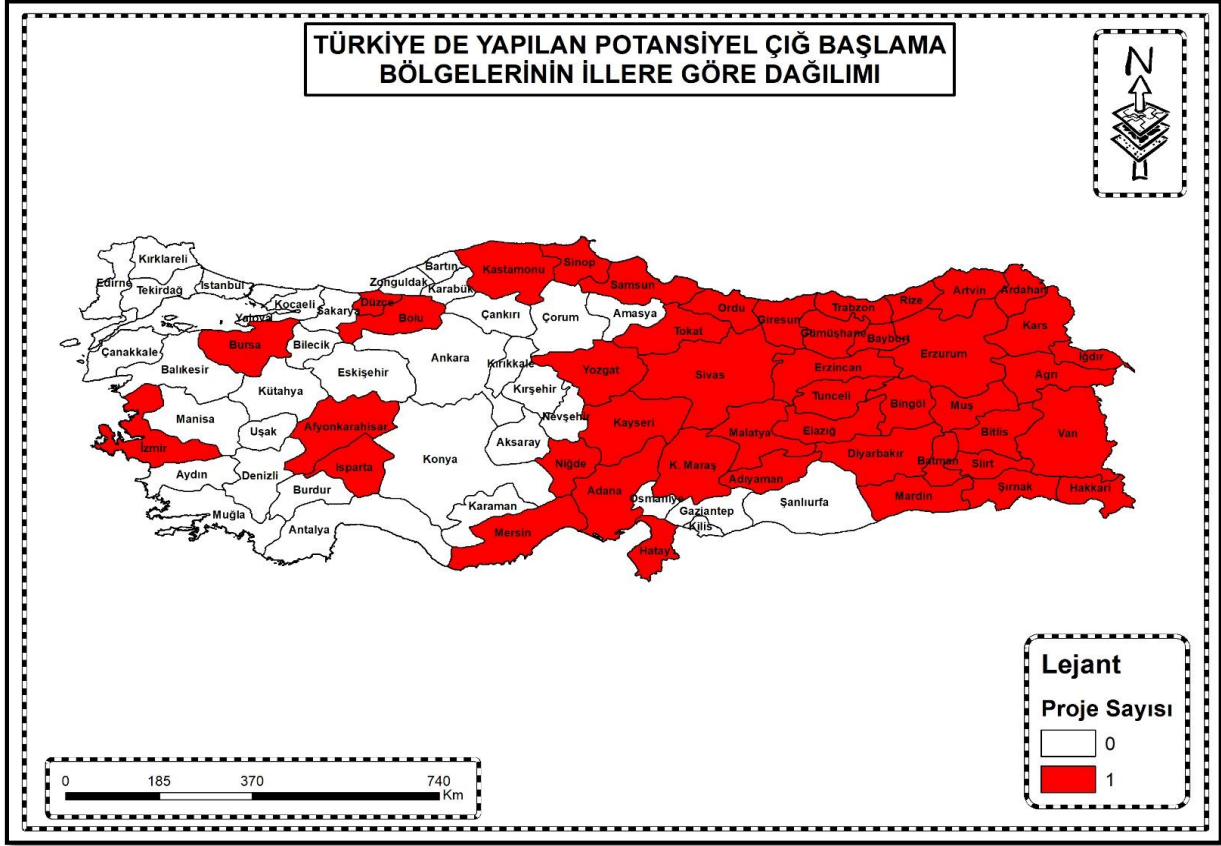
Bu çalışma, çığ tehlikesi taşıyan bölgelerde güvenlik güçlerinin faaliyetleri, dağlık alanlardaki kültür ve turizm etkinlikleri ile yol güzergâhlarında olası çığ risklerinden korunmayı amaçlamaktadır. Hazırlanan potansiyel çığ başlama bölgelerine ilişkin veriler, Jandarma Genel Komutanlığı ve Harita Genel Müdürlüğü ile paylaşılmasının yanı sıra, ilgili illerin Afet ve Acil Durum İl Müdürlüklerine Valilikler aracılığıyla iletilmiştir. Ayrıca bu veriler, Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü tarafından ulusal veri olarak yayımlanmış ve kullanıma sunulmuştur.

ÇEM Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen “Türkiye Potansiyel Çığ Başlama Bölgeleri Harita ve Verilerinin Güncellenmesi Projesi” kapsamında, 45 ilimizi kapsayan potansiyel çığ başlama bölgelerini gösteren tematik harita oluşturulmuştur (Şekil 1). Bu haritanın, özellikle kış aylarında yoğun kar yağışı dönemlerinde, yerel yönetimlerin halkı çığ tehlikesine karşı uyarması ve idari önlemler alınması gereken alanların belirlenmesi için kullanılması beklenmektedir.

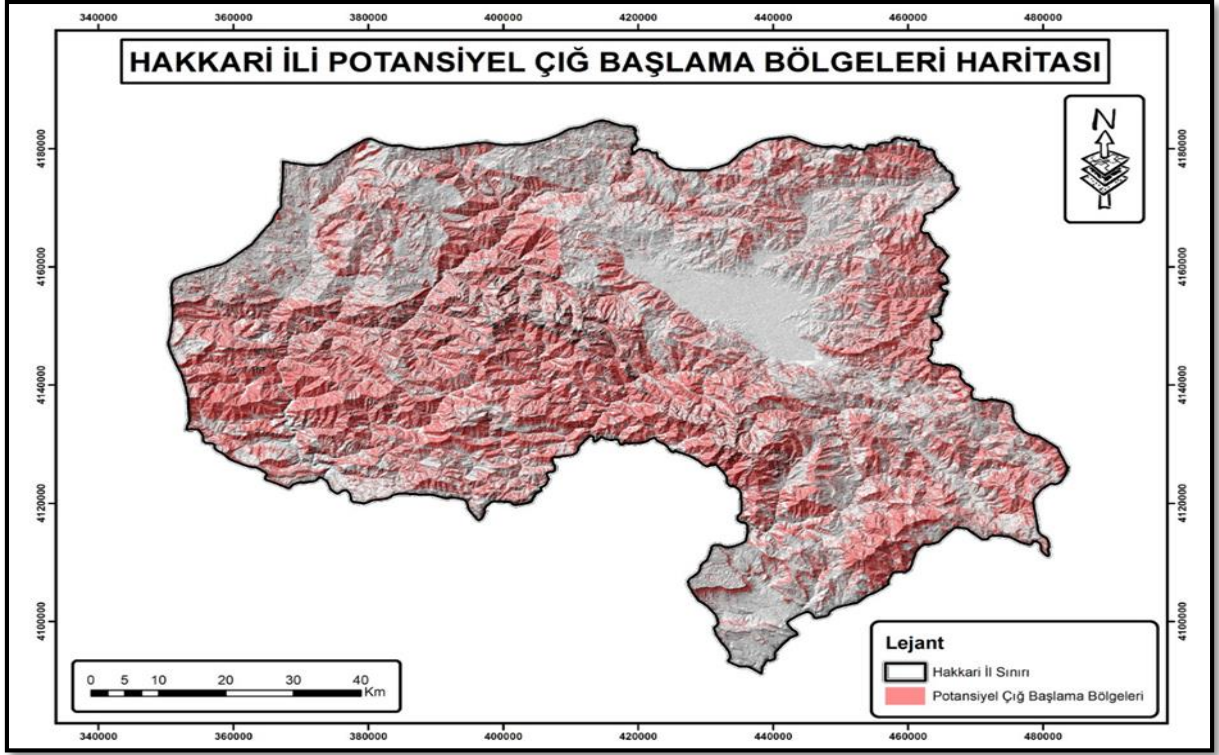

Şekil 1. Türkiye Potansiyel Çığ Başlama Bölgeleri Haritası

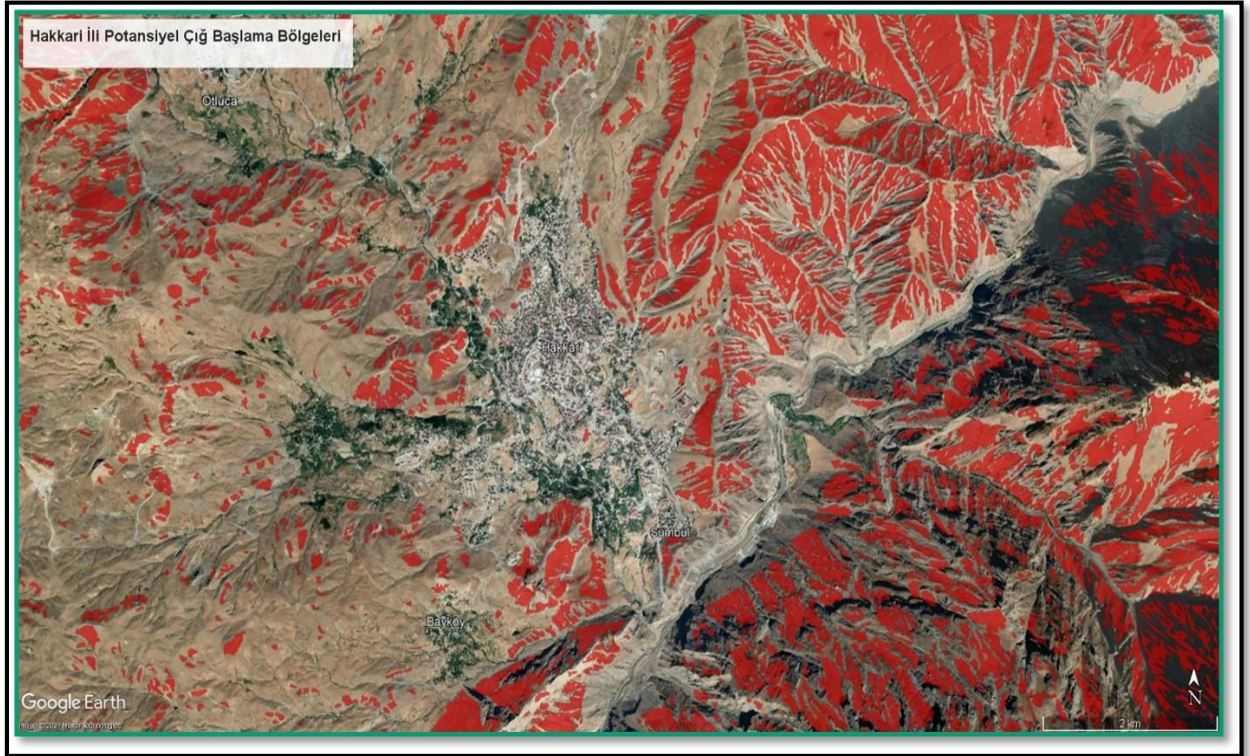
Çığların başlangıç noktalarını gösteren bu tematik haritalar ile çığ tehlikesi bulunan alanların etkin yönetimi sağlanarak risklerin azaltılmasına katkıda bulunulmasına ve böylece afet yönetiminde önemli bir avantaj oluşturulması hedeflenmektedir.

Şekil 2. Potansiyel çığ başlama bölgelerinin illere göre dağılımı

Şekil 3. Hakkari İli Potansiyel Çiğ Başlama Bölgeleri Haritası

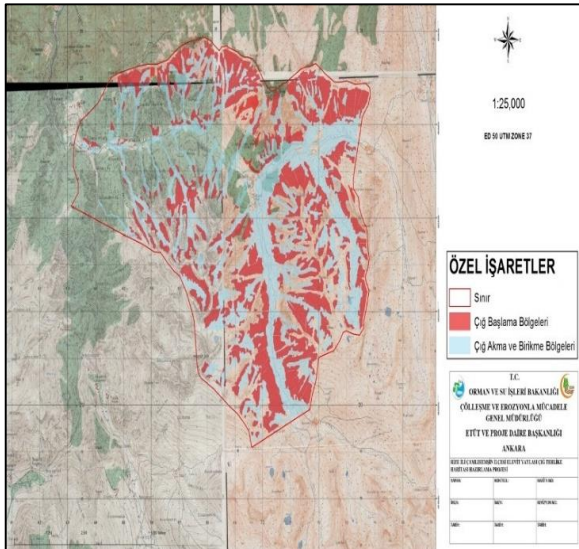
Şekil 4. Örnek potansiyel çığ başlama bölgesi uydu görüntüsü (Hakkâri)

Çığ Tehlike Değerlendirme Projeleri

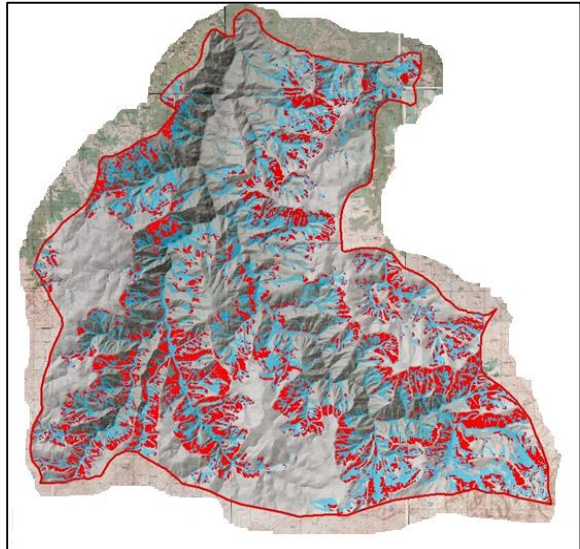
Çığ olaylarının neden olduğu kayıpların azaltılması, olası çığ oluşum ile tehlike alanlarının belirlenmesi ve bu alanlara özgü idari ve teknik önlemlerin alınması ve/veya planlara yansıtılması ile mümkündür. Çığ tehlike haritaları, revize veya yeni planlaması yapılacak kış sporları merkezlerinin, kültür, turizm ve gelişim alanlarının sınırları boyunca, temel bir altlık veri olarak her türlü alt ve üst yapı yatırımlarının planlanmasında kullanılmaktadır. Genel Müdürlüğümüz, çıglardan dolayı yaşanabilecek afetlerin önüne geçmek için, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, yerel yönetimler ve diğer kurum ve kuruluşların talepleri doğrultusunda çığ tehlike haritalarını “Çığ Tehlike Değerlendirme Projeleri” şeklinde hazırlamaktadır.

Türkiye’de ilk çığ tehlike haritası, Trabzon – Uzungöl için, Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğü’ne ait bir çığ ekibi, orman teşkilatı ve Avusturya’dan gelen uzman bir ekibin ortak çalışması sonucunda 2004 yılında hazırlanmıştır.

Genel Müdürlüğümüzce çığ tehlike haritalama çalışmalarına 2015 yılında başlanmış olup ilk olarak Trabzon İli Çaykara İlçesi ve Rize İli Çamlıhemşin Elevit Yaylası için havza bazlı Çığ Tehlike Haritaları hazırlanmıştır (Şekil 1 ve 2).

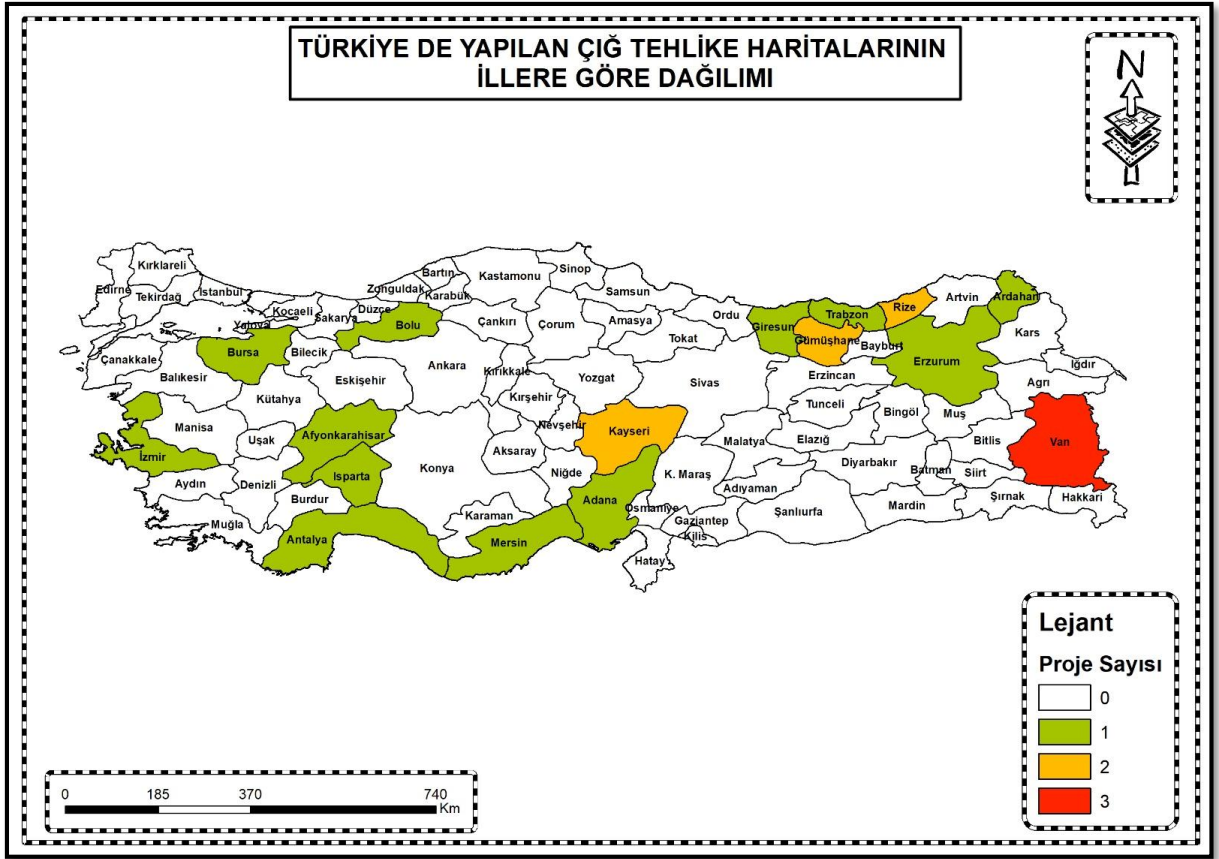

Şekil 1. Trabzon Çaykara Çığ Tehlike Haritası

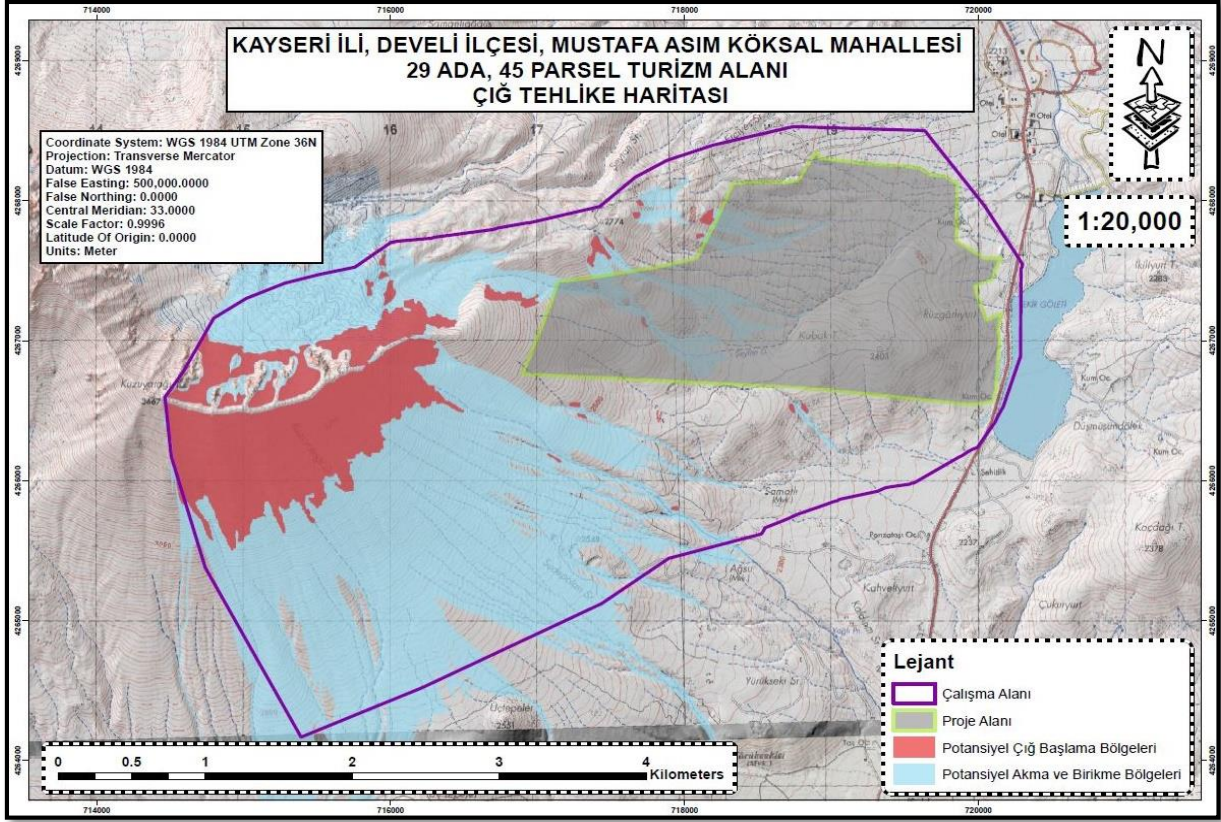

Şekil 2. Rize Çamlıhemşin Elevit Yaylası (Yaylaköy) Çığ Tehlike Haritası

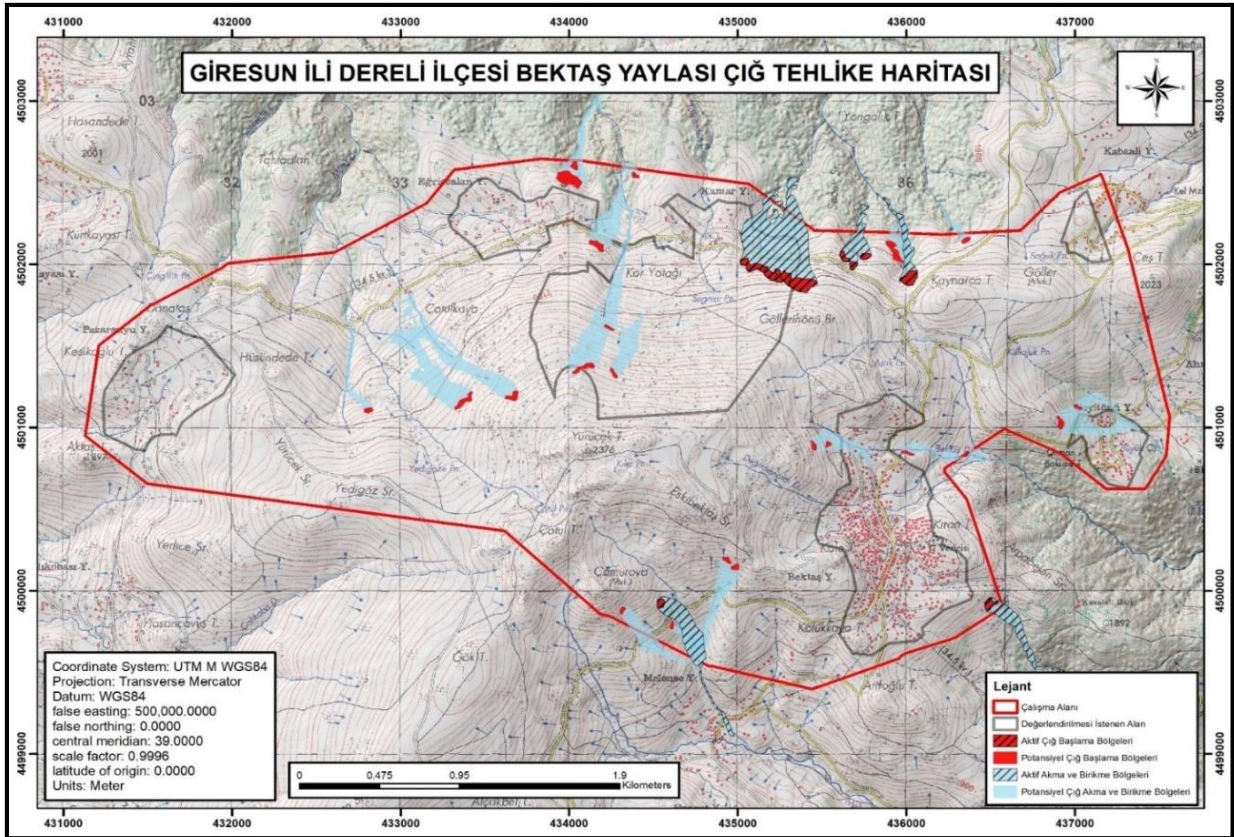
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele (ÇEM) Genel Müdürlüğü tarafından 2015-2024 yılları arasında toplam 21 çığ tehlike değerlendirme projesi tamamlanmıştır. Bu projelerin 14'ü doğrudan Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile kayak merkezlerini kapsamaktadır. Tamamlanan çığ tehlike değerlendirme projeleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, Valilik İl Afet Acil Durum Müdürlükleri, Valilik Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, İl Özel İdareleri, Büyükşehir Belediyeleri gibi çeşitli kurum ve kuruluşlara gönderilmektedir.

Şekil 3. ÇEM Genel Müdürlüğünce hazırlanan çığ tehlike haritalarının illere göre dağılımı

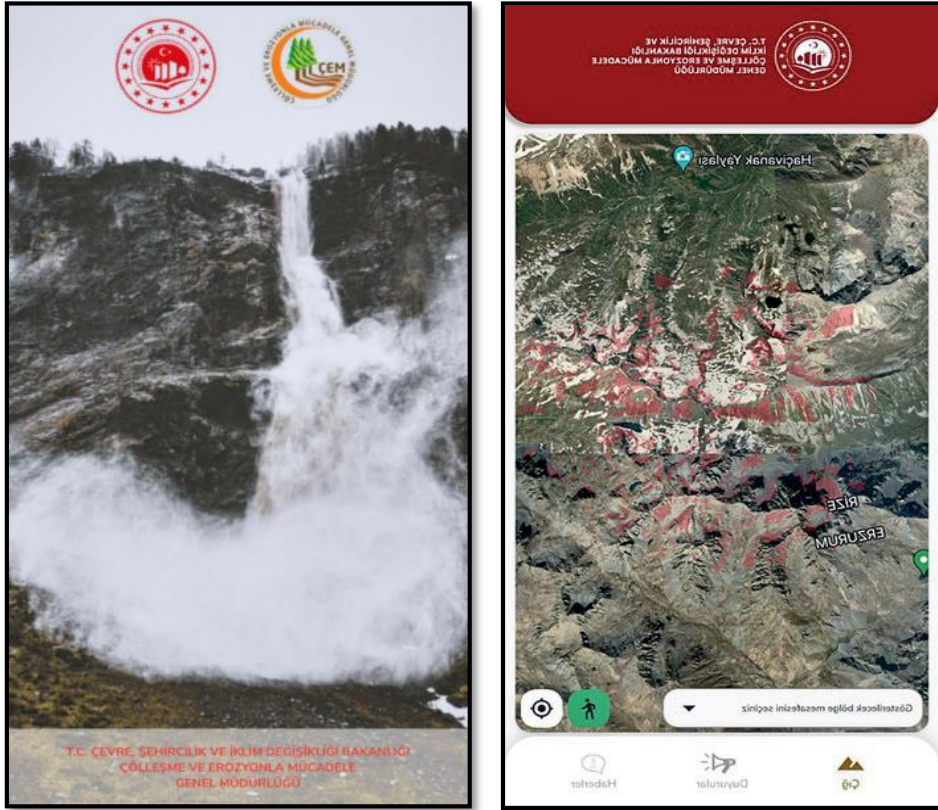

Şekil 4. Erciyes Kayak Merkezi (Develi-Mustafa Asım Köksal Mah.) Çiğ Tehlike Haritası

Şekil 5. Giresun İli Dereli İlçesi Bektaş Yaylası Çiğ Tehlike Haritası

Çığ Mobil Uygulaması

Çığ Mobil uygulaması ara yüzü

Genel Müdürlüğümüz tarafından geliştirilen *Çığ Mobil* uygulaması 2022 yılının sonunda hayata geçirilmiştir. Bu uygulama, çığ afetleri ile mücadelede etkili bir araç olmanın ötesinde, kullanıcıları bilinçlendirme ve güvenli bir şekilde seyahat etmelerine yardımcı olma amacını taşımaktadır.